

Q. B. V.
DISSERTATIONIS,

DE

**P R A E S E N T I
R E I P U B L I C A E
L I T E R A R I A E
F L O R E ,**

PARS POSTERIOR,

ORATIONE ~~ALLEGORICO~~ RITORICO & HISTORICO
QUAM,
SUFFRAG. AMPLISS. FAC. PHILOS. IN REG.

AD AURAM ACADEMIA,
MODERANTE

H E N R I C O H A S S E L ,

ELOQUENTIE PROFESS. REG. & ORD.

PRO LAUREA

PUBLICÆ DISQUISITIONI SUBJICIT

STIPENDIARIUS REGIUS,

A N D R E A S A B R . H A G E L B E C K ,

W. G.

IN AUDITORIO MAJORI DIE XXVII. JUN.

ANNI MDCLIV.

H. A. M. S.

ABOVE, Impresit Direct. & Typog. Reg. M. Duc. Fine
land, JACOB MERCKELL.

SÆ RÆ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,
REVERENDISSIMO PATRI AC DOMINO.

ENGELBERTO HALENIO.

S. S. Theologiæ DOCTORI
Consummatissimo,
Diœceseos Scarenſis EPISCOPQ.
Eminentissimo,
Ven. Confift. PRÆSIDI
Gravifſimo,
Gymnasii Scholarumque per Diœcesin EPHORO
Adcuratissimo.
MÆCENATI SUMMO.

לְנָא יְהוָה לְרֹאשׁ אֶדוֹל וּנוֹרָא מַאר וּהְוָאֵל
עַבְךָ לְכֹא לְפִנֵּיךְ הַיּוֹם בְּעֶשֶׂרֶת הַדְּבָרִים
חַאֲלָה יְחִסּוּרָוּ כָל מַחְקָקָ בְּרוּבָ העֲסָקִים וּבְהַמְּטוּן אֲשֶׁר
כְּחַזּוֹה יְסִתְּרִירָךְ יְזָמָם וְלִילָחָכְיָה הַגָּהָה יְרָא לְבִי בְּקִרְכֶּת
וּבְהַלָּה נְפָשָׁי מְקוּובָל תְּפָאָרָת לְכֹורָה עֲזָנוֹן כְּיֵאַסְטָה
גְּפָלָאוּ נְחָלִי חָסְרוֹן לְכָל אַרְם וּמְיֻטְוָהָם לֹא יְכֹזְבוּ
רְכִים כְּתַחְומָה כְּלַבְּ-יִסְתָּחַרְתָּ שְׁלַחְמָם טָעַם וּנְעַם הַוָּא
מְחַלְבָה

מחלב וטוב מײַן ושמנэм מהאָק מְרֻבָּשׁ וְנוֹפָת צוֹפָס
על בן שמחתי בשמע טובתך כשמחה בריח ראש
ב שמיים ועתה שמחני ברוב חסידיך ובגבורך רחמייך יכול
כחוּעַ הנטוּיהַ זבחֵי כמובהַג אוטֵן שעַה נאָ ממישכוּ
כבְּדֵך אל קתוּת חסדי אשר עננהַו עבות וגבזע
בשמיִים על כן איש האלְּחִים תשעהַ נאָ אל משאַלוּתִי
ותשלים חפזֵי באָשֶׁר שאלַו עניִי תשוקתי ותתן שמחה
בלבי טעוֹן רשעים בעט רגנֵם ותוֹרֵשֵם רבו ותעלונאָ
כלוּתִי בקרבי בצעלה ורונֵן בהיות נשטתי כי התקוּסֵת
בל לשוני אתו לשור לאָדָונִי שיר המעלות כי הגדלת
לעשהַ עטֵר חסר ואמת הַיּוֹם הַזּוֹה וְאֱלֹהִים אשר
חציבור כהן הגדול וראש קהלוֹ יתֵּן בקרבען רוח הכהונה
ועצה להיות לצור פָּעוֹן ולמגֵל עוז לכל הטעובים
היוֹשֵב בשמיִים ישגֵח אליך לברוך בכורכת הגרולה
ולא ימֵצָא לארץ איש כמור בימינך יהי אָרָן יטֵּסֵט
ובشمאלך כבוד והדור פרוח תפורה כאָרוֹן אלהוּת
כל ימי חייך

REVERENDISS. NOMINIS TUI

*Devotissimus cultor,
ANDREAS ABRAH. HAGELBECK.*

VIRO Amplissimo atque Celeberrimo,
**DN. ALGOTHO A.
SCARIN,**

Hist. & Philos. Civ. PROFESSORI Reg. & Ord.
Acad. Aboëns. Biblioth. PRÆFECTO adcuratissimo,
Societatis Literariæ Upsal. MEMBRO dignissimo,
MÆCENATI MAGNO.

Annua dum Veteres celebrabant festa Deorum;
Sic erat alma Ceres frugum veneranda corollis;
Phœbo vibranti fulgentia lunina taurus
Vite data Bacchus, lauro colebatur Apollo,
Nunc Mæcenates, Auraici Numina Pindi,
Cornigeri defuni tauri niveaque juvence,
Indiga consultat pietas, num forte papyros
Crimen erit, timeo, tam vilia dona tulisse;
Ait nullus dubito, Patroni fronte Jereni,
Alta simul calido fundam de pectore vota,
Vita, salus, fortuna, decus, generosa voluptas
Nulla prius vasto labentur flumina ponto,

CELEBERRIMORUM

**Humili-
ANDREAS A.**

Amplissimo atque Celeberrimo VIRO,
D.N. CAROLO ABRAH.
CLEWBERG,
L. L. O. O. & Gr. in Acad. Aboëns. PROFESSORI
Reg. & Ord.
Consistorii ibidem ADSESSORI gravissimo,
MÆCENATI MAGNO,

*Certa Deo certo munera rite dabant.
Quæ præcerat segeti, quæ Dea messis erat.
Cornibus auratis viclina grata fuit.
Omnia quis numeret dona dicata Diis?
Dicite, quo deceat vos celebrare modo?
Laurus abest viridis, vitis opima simul.
Ausit thuricremis sacrificare focis.
Magna decent magnos munera namque viros.
Quin pia mens placeat; sit vel egena manus.
Conferat Omnipotens, quod mea Musa nequit.
Vestra palata beent tempus in omne, precor.
Cessat ab ingenua quam pietate cliens.*

NOMINUM VESTRORUM

*mus cultor,
HAGELBECK.*

Admodum Reverendo atque Praeclarissimo Viro;
Dn. Mag. NICOLAO SYNNERBERG,
PASTORI in *ÆLGD* meritissimo, adjacentisque Diffrictus
PRÆPOSITO vigilantissimo, Avunculi loco atatem
colendo.

Perquam Celebri atque Praeclarissimo Viro,
Dn. Mag. SVENONI HOOF,
Utriusque Svadæ Romanæ in Illustri Gymnasio Scarensi *LE-*
CTORI longe meritissimo, Vener. Consist. *ADSESSORI* gravis-
simo, *PATRONO*, qua par est veneratione prosequendo.

Plurimum Reverendo atque Clarissimo Viro,
Dn. JOHANNI BECKNER,
PASTORI in Hwahilstad dignissimo, Avunculi loco perpe-
tim devenerando.

Plurimum Reverendo at-
Dn. NICOLAO

PASTORI in Tâdene laudatissimo, *FAUTORI* cer-
Consideranti Patroni & Fautores, mihi, quae in me extare
quae sunt maxima. Nam quoad longissime possum in prae-
seitate dispersivit Providence, ut ab ipsis cunis ad
Quo acerbior erat casus pueritiae b. Parente orbatæ, eo vivacior
effecit, ut tantæ clavis memoria deteta videatur omnis. Vos post-
rotum illud tempus, quod apud Camoenas Vestras transagi, & invi-
signis Vestris favoris exhibuistiis documenta, quam quæ, si vel Tullia-
dicam de continuata Vesta benignitate, sine qua lucem non via-
lite Vestris carissimis paucos ante annos Dux datus, ea expertus
Haec tanta beneficia, Patroni & Fautores, licet satis eloqui ne-
ria. Patiamini igitur, humillime rego, ut hanc Vobis consecræ
mi tesseram. Dignitatem munusculi si respicitis, Patroni, nulla
turam, b. e. summam. De caetero, Vos jubeat Summus rerum
citate, quam in hic terris unquam adsequi licet, quo habeant Pa-
de quo iure sibi gratulari queant.

Adm. Rev. Praeclariss. Plur.
Cultor Observ.
ANDREAS ABRAH.

Almodum Reverendo atque Praeclarissimo Viro,

Dn. Mag. MICHAËLI LEBELL,

Ecclesiarum, quæ Deo in Ulfby & Biörneborg colliguntur, *PASTORI & PRÆPOSITO* meritissimo, Scholæ Trivialis ibidem *INSPECTORI* adeturatissimo, *NUTRITIO* antehac propensissimo.

Per quam Celebri atque Praeclarissimo Viro,

Dn. Mag. ANDREÆ H. FORSENIO,

Logices & Metaph. in celebri Gymn. Scarense *LECTORI* laudatissimo, Ven. Consist. *ADMISSORI* exquisissimo, *PATRONO* quavis pietate atatem colendo.

Plurimum Reverendo atque Clarissimo Viro,

Dn. ERICO FORTELIO,

PASTORI in Saastmola vigilantissimo, *NUTRITIO* antehac propensissimo.

que Clarissimo Viro,

WENNER,

tissimo, quavis obseruantia colendo.

vouisitis beneficia, tanta haec visa sunt, quanta esse solent ea, veritum tempus respicere, benicitatem Vestram ita ad omnem meam praesens usque tempus in Vobis mibi non defuerit patrocinium. est sensus Vestrae, Fautores Cognati, erga me gratiae, quae id ea Patroni Optimi, & Praeceptores antehac fidelissimi, per vissimam exquisissimam eruditioem Vestrae ambrosiam hauisi, plura na adesset, facundia eisdem digne praedicandis sufficeret; ut nihil disset praesens opella. A Vobis denique, Patroni Propensissimi, si sum benicitatis pignora, quibus demerendis actas non sufficit. queam, eorum tamen apud me nunquam intermoritura est memo- opellam, in certissimam animi gratissimi pariter ac devotissi- est, si pietatem offerentis, eam sppondeo beneficiis vestris parem su- Stator ad extremos usque virae humanae terminos ea frui felis- tria, Ecclesia, Literae, Familiae Vestrae, Clientes denique omnes,

Rev. NOMINUM VESTRORUM

pantisimus,
HAGELBECK,

Philosophia CANDIDATO,
Dn. ANDREÆ A. HAGELBECK,
morum concinnitate atque eruditionis laude Clarissimo.
S. P. D.

Qui genuinam colunt amicitiam, ex omnibus amicorum casibus propriam æstiment fortunam. Si duris exercitentur fatis, dolore adficiuntur; si rebus utuntur secundis, voluptate perfunduntur. Verbo ut rem complectar, amantibus omnia sunt communia. Noli ergo mirari, Amice in paucis. Dilecta, quod ex felicioribus Tuis successibus semper maximam percepi lætitiam. Etenim a teneris inde unguiculis in Te alterum habui eundem, TUAM fidem TUAMque integritatem innumeris expertus documentis. Nec familiarem Te meliorem optare potui. Nam nativam morum probitatem pulcherrimis doctrinæ ornamenti ad tantum evexisti fastigium, ut dictu sit difficile, utrum virtute charior, an eruditione clarius existimandus sis. Qui amabilem sectantur honestatem, in Te terzissimum ejus speculum inveniunt; qui erudita colunt studia, in Te lectissimum industria exemplum habent. Ad omnia enim præclara natus, ac destinato Numinis consilio factus videris. Ut ingenium felicissimum & perspicacissimum judicium Divina TIBI concessit munificentia; ita diligentia plane singulari omnes animi dotes quam felicissime perpolivisti. Testatur hoc copiosissimus eruditionis adparatus, cuius proma veluti conda est præsens hæc dissertatio; qua id obtinebis, ut omnes TIBI honores, etiam non ambienti, ad fores veniant. Gratulor TIBI, mi HAGELBECK, hæc omnia, Gratulor TUIS, Gratulor mihi. Quod reliquum est, vovo, velit Summus rerum Arbitr̄ ditissima sua gratia efficere, ut pulcherrima lauri corolla, quæ Te propediem exspectat, amplissima virtutis præmia semper habeat sequacia

MURATORI Tuis totus,
ANDREAS SVENONIS EBLAD.

§. XVII.

AD reliquias jam progredimur scientias, quārum in vita humana, eadem sēpe atque illarum, quas parte priori attigimus, & quandoque major est utilitas atque necessitas. In ordine scientiarum primum tenere locum sōlet Logica, quia ejus est officium, in veritate invenienda & ordinanda cæteris inservire. Si ex multitudine librorum progressus in disciplinis esset judicandus, hæc, si non reliquis prästaret omnibus, paucissimis esset secunda. Tot enim extant Logicæ Aristotelicæ, Cartesianæ, Wolfianæ, Eclecticæ, & aliorum aliæ, ut earum nec sit numerus nec finis; sed plerique horum auctorum scripserunt de charta in papyrus. Atque regulæ istæ generales, quarum in omni scientia est usus, pauciores & clariores esse debent, quam ut prolixas adeo commentationes requirant. Nec tamen ita facile est, ut multi sibi persuadent, Logicos partus edere; in cæteris namque scientiis bene versatus sit oportet, qui vel universaliter hoc modo viam aliis monstrabit. Quod autem singulæ disciplinæ habent particulare, id in singulis est quærendum. Ut ratio & experientia duo sunt illi fontes,

tes, ex quibus derivanda est omnis humana cognitio; ita qui certis, perspicuis & necessariis utramque regulis instruunt, omne tulisse punctum haud immetato censemur. Atque, quum rationem & experientiam optimo successu conjunxerint Mathematici, quod Logicum omnino artificium est, non injuste quod suum est, repetit Scientia Rationalis, & in proprio excolit fundo. Sed quidam Logici, dum rigide nimis imitari volunt Mathematicos, & in omnibus minutis ad eorum exemplum se conformare, ea quandoque ingerunt, quæ cum methodo Logico-mathematica necessarium nexus non habent, & a reliquarum disciplinarum indole abhorrent, quod Wolfius ejusque sectatores ad nauleam usque fecerunt. Et, ne injuriam illis facere videamur, prodeant magno numero supervacaneæ illæ definitiones, veritatum plannissimarum demonstrationes prolixæ, eorundem repetitiones multifariae, atque alia id genus, quæ omnium oculis obversantur. Id vero nocentissimum est, quod conclusiones, ex falsis principiis longa serie deductæ, hac methodo coloratae, pro certissimis veritatibus venditantur. Sed abusus non tollit usum. Id certe negari nullo modo potest, quod Logica, ex quo eam tractare cœperunt Mathematici, in meliorem longe redacta sit formam, & novam prorsus induerit faciem. Initium fecit Cartesius cum lectatoribus suis, sequebatur Tschirnhausius, hunc Crousazius & alii excepérunt; quin etiam apud Wolfium, in hac præstrem disciplina, multa quantivis pretiis inveniuntur.

§. XVIII.

UTP apud omnes, qui unquam extiterunt, populos, aliquis erat sensus religionis; ita nec defuerunt apud gentiles, qui unum esse rerum omnium Au-
torem & Gubernatorem, Eundemque potentissimum, sapientissimum, justissimum & optimum statuerent: sed plurimi eorum, etiam qui supra vulgum sapere volebant, atque inter hos quoque Philosophi, falsas omnino & erroneas de DÉO foverunt opiniones. Et, quod de Græcis dictum est §. II. in alios quadrat. Hæc monstrat per religionem Christianam, quæ Theologiam Naturalem veram complectitur, exterminata, diu absuerunt. Post literas vero renatas, quum gen-
tilium libros pervolvere cœpissent multi, eorum qui-
dam inde imbiberunt impietatem, & atheismum ex
orco revocandum suscepserunt. Ut alios præteream,
inum Spinozam nominasse sufficerit, qui systema
atheisticum consignavit. Impia veterum dogmata,
ad quæ provocat Spinoza, ita examinavit & disculpsit
Cudvorthus in Systemate Rationali, ut opus hoc ge-
neri humano honorificum esse, jure dixerit Johannes
Clericus. Spinozam Poiretus, Bentlejus, Clarkius,
aliique retuderunt. Atque nititur systema Spinozæ
notionibus Ontologicis falsissimis, quarum absurdita-
tem, qui vel tantillum habet ingenii, primo intuitu
animadvertere potest. Quemadmodum deprehensum
est, per vanitates istas Spinozam aliosque in trans-
versum suisse abreptos, ita viris cordatissimis visum
est consultum, ex consideratione mundi, rerumque
in eo occurrentium, quatenus per experientiam co-

gnoscuntur, Theologiam Naturalem tradere. Hanc viam ingressi sunt Derhamus, Raijus, Nieuventyt, & præter hos alii plures, qui partem quædam Scientiæ Naturalis eum in finem sibi tractandam delegerunt. Quod hæc methodus vera sit ac genuina, nullum est dubium. Rerum enim existentium notitia omnis in experientia fundamentum habere debet; & qui oculis conspici non potest, ex operibus cognoscendus est DEUS, quod ipsa quoque revelatio docet. Quum abstractæ speculationes vel in scepticismum desinunt, vel atheismum, quæ experientiæ superstructa est, cognitio inconclusa manet, & summi Creatoris venerationem excitat augetque. Sic Theologia Naturalis eam accepit lucem ac certitudinem, de qua nostra sibi ætas jure meritoque gratulatur.

§. XIX.

NEQUE Psychologiæ sui desunt cultores. Id vero dolendum, quod ut olim, sic recentiori ætate extiterunt, quibus de homine monstrosas omnino opiniones proculdere placuit. Ut enim quidam corporis, ita alii mentis existentiam negarunt. Quomodo disputandum sit cum illis, qui ejusmodi protrudunt portenta, difficulter capio. Quem enim rationibus locum concedet, qui suum corpus, & quæ extra illud sunt, ac tensus adficiunt, omnia mera phantasmata esse adserit? Vel quid expectandum est ab eo, qui omnes, quæ unquam inventæ sunt & cultæ, scientias & artes, omnia hominum negotia, publica & privata machinæ, ex necessitate agenti tribuit? Vix mihi perivadeo, hos ferio agere; sed potius

tius vel ingenii ostendandi cauſſa, vel per malitiam talia proferre. Manifestum autem est, quod hæc do-
gmata religionem, leges, judicia & omnem disci-
plinam tollant; quare in Republica bene constituta to-
lerari non debent. Nec rationibus & argumentis, sed
ſtūtibus & virgis, qui talia evulgant, refutandi vi-
dentur; de quo cur conquerantur, secundum sua ipſo-
rum principia non habent. Nam, qui nullum dari
corpus adfirmat, de malis corpori inflictis indignari
non debet; & qui ſe aliosque nihil niſi machinas
eſſe dicitat, ſi aliæ in ſuam irruant machine, cur
ſtomachabitur? Alii, licet mentem a corpore distin-
ctam eſſe concedant, nihilominus libertatem ejus im-
pugnant, quaſi vero intima experientia non perſen-
ticerent, ſe, quid bonum fit, quid malum intelligere,
illud eligere, hoc aversari poſſe; qua facultate qui
gaudet, liber eſt, ſi id vel maxime neget, nec alia
libertas eſt poſſibilis, vel cogitari potheſt. Neque
credibile eſt, hanc veram eorum eſſe ſententiam, ſed
manifestissimam veritatem adgredi valere, ſingulare
ingenii ſpecimen videtur, quum certiflimum fit ſtul-
titia documentum. Quemadmodum hæc triftia ſunt,
& inter nostri temporis maculas referenda; ita laetum
& honorificum, quod mentis humanae exiſtentia &
a corpore diſtinctio, vires & operationes, atque et-
iam libertas nunquam folide magis adſertæ fuerint
& explicatæ. De cætero, quum vires ingenij huma-
ni, tam in negotiis, quam ſcientiis artibusque va-
riis ſe exferant ac manifestent, & historia & inven-
ta plenius intellecta veram mentis notitiam illuſtrant
amplificantque.

§. XX.

Quemadmodum cunctas apud gentes aliqua fuit religio, ita nec ullus inventus est populus, omnis Doctrinæ Moralis expers; quæ si non libris ubique fuerit comprehensa, institutis tamen, traditione & consuetudinibus continebatur. Ubi vero cum vitæ cultu floruerunt scientiæ, heic ex professo quoque tractata est Morum Disciplina. Si quæ varias apud gentes vel usu recepta, vel a doctis tradita fuerant dogmata Moralia spectemus, ut multa in illis probanda, ita nec pauca in iisdem falsa & rejicienda occurserunt. Hi gentilium errores qua magnam partem correcti & sublati sunt per Christianam religionem, cuius Doctrina Moralis optima est & perfectissima; quædam tamen altius infixa remanserunt. Atque, ut quod res est dicamus, ipsi Doctores Christiani hic aliquid humani sunt passi; nam vel sentum Sacrarum Literarum minus recte adieciti, inter mandata Divina quandoq; referebant, quæ talia non erant, vel dogmata, quæ Christianis consentanea, saltem iisdem non adverba viderentur, quum re tamen vera aliter essent comparata, adoptabant. Hinc factum, ut in monumenta horum Doctorum, qui honorifico Patrum nomine compellari solent, nonnulla irrepererint, quæ veræ Morum Philosophiæ probari non possunt. Deinde, quantum crevit papismus, tantum hæc disciplina decrevit. Tandem a Scholasticis ita est corrupta, & in farraginem inanum subtilitatum conversa, ut parum omnino veri & solidi retinuerit. Qui plurimos errores morales detexerunt Reformatores,

Philos.

Philosophiam quoque Scholasticam fortiter adgrediebantur; sed nihilominus Aristoteles cum sua Ethica inveteratam retinuit auctoritatem. In hoc statu res permanxit, usque dum extitit magnus ille Grotius; cui non tatis est visum, de summo tantum bono virtutibusque & vitiis agere, sed per amplissima vitae humanae & civilis spatia justum ab injusto discernere placuit. Hic Jus Naturæ in formam scientiæ primus redigit, & omnem vastæ suæ eruditio[n]is apparatum ad opus hoc illustrandum ornandumque adhibuit; quod quanti in Republica Literaria æstimatum sit, vel ex commentatorum & epitomatorum multitudine colligi potest. Jus Naturæ & Gentium secundum disciplinam Hebræorum concipiit Seldenus; qui proinde limites scientiæ hujus, ex lumine tantum rationis tradendæ, transgreditur. Quæ ad hanc disciplinam pertinent, libro de Cive non pauca interuit Hobbesius; sed eam destruit potius quam exstruit, dum omne justi & injusti discrimen ex uno Principium arbitrio suspendit. Quod a Grotio bene cœptum erat & longe proiectum, id in multis emendavit, illustravit, supplevit & perfecit Puffendorfius; cuius opus de Jure Naturæ & Gentium, ejusque compendium de Officio Hominis & Civis, vel ringentibus adversariis, singularem illam in Republica Literaria dignationem obtinuerunt, quam adhuc tuentur & perpetim tuebuntur. Puffendorfium limare voluit Christianus Thomasius, quod ita præstat, ut Legem Naturæ in consilium transformaverit. Principium justi, honesti & decori, quod pro invento

vento hecatombe digno habet, nihil continet, quod ab aliis dictum non tuerat, & quibus destinatum est, solvendis haud sufficit nodis. Post hunc Christianus Wolfius Scientiam Moralem methodo sibi consuela, h. e. **Mathematica** pertractandam suscepit, de qua §. **XVII.** adducta etiam in hæc ejus opera quadrare, qui a partium studio fuerit alienus, negaverit nemo. Præterea per hanc pariter tractationem Ontologiæ suæ opes ita dispensat, ut Philosophiam Scholasticam ex inferis excitare ipsi tuisse propositum videatur. Multi deinde alii nova principia & demonstrationes novas excogitarunt, qui tamen sic tractationem instituunt plerique omnes, ac si una hæc solvenda esset quæstio: Quid agendum aut omissendum sit, ut conservetur ac promoteatur salus & felicitas generis humani. Sic, quæ per Grotium atque Puffendorfium excitata fuit Scientia Juris Naturalis, plurimos deinde & prope innumeros nacta est cultores, inter quos Buddæum, Barbeyracium & Coccejos honoris causa nominamus, eo jure ascendit, ut, si non summum attigit fastigium, eidem tamen proxima videatur.

§. **XXI.**

CUM Scientia Morali arctum habet nexus, saltem habere debet Civilis, Politicam Græcorum & Romanorum attigimus §. §. II. & III. Sub papismo autem, ut Doctrina Moralis in miserum redacta fuit statum, ita vera Politica propemodum periit. Regnum enim papisticum multa continet, que cum

cum saniori Politica conciliari nullo modo possunt; & jura Principum tantum non omnia devoraverat imperium papale. Reformatio autem religionis Principibus sua jura restituit, & veræ Politicæ locum fecit. Solet hoc vitio verti Principibus, quod ob utilitatem propriam opus reformationis promoverint; sed nullam video rationem, quo minus aperte satieri potuerint, inter alias, cur huic negotio faverint caussas, hanc etiam fuisse, quod ea, quæ contra omne jus ac fas sibi fuerant ablata, recuperare voluerint. Postquam excoli cœpit Scientia Juris Naturalis, etiam hæc de juribus Imperantium doctrina magis est explicata, & clarissima in luce posita; prout multa alia, ad Scientiam Civilem spectantia, suis operibus inseruerunt Juris Naturalis Scriptores. De cætero, libri Politici jam extant magno numero, & quidem a Gallis, Italisch, Hispanis, Anglis, Germanis aliisque editi, quos recentere nostrum non est, & recenserunt multi, qui Bibliothecas Politicas consignarunt.

Quod si Prudentiam Civilem, quæ in ipso orbe se præbet conspiendam, attingere licet, in hac, recentiori tempore quædam occurrunt observatione dignissima. Fœdera populorum in ampliora jam spatia, quam unquam antea, se extendunt, adeo, ut omnia fere Europæ regna duobus systematibus magnis sint comprehensa; quo instituto, si bella & injustæ oppressiones, quod a Divina Clementia sperare licet, præveniantur, nihil societati humanæ salubrius potuit excogitari. Bella quoque, quæ hor-

renda crudelitate gerebantur olim, ita jam admitti-
strari solent, ut, quantum fieri potest, parcatur
sanguini, & humanitatis ratio habeatur. Quid in-
ternum civitatum regimen attinet, neque illud novis
caruit inventis. Pro diversa namque negotiorum
indole, varia condita sunt Collegia, quorum alia ju-
dicia exerceant, alia œconomiam curant, alia rei mi-
litari, terrestri atque navalib[us] prospicit, alia denique
aliis occupationibus destinantur, unde administratio
civilis omnis novam induit formam. Leges quoque
aceperunt optimas varia regna, etiam hæc, ubi
obscurum illud atque incertum Jus Romantum longo
usu obtinuit. Atque id efficiunt instituta, hoc &
superiori seculo enata, ut, si status civilis hodiernus
cum illo comparetur, qui ante aliquot secula fuit,
tantum inter utrumque deprehendatur dīctimen,
quantum est inter casam rusticam & ornatissimam
domum. Cætera vero inter, quæ grata se novita-
te commendant, eminet insignis illa, quæ in re œ-
conomica incidit commutatio. Quum enim inde
ab antiquissimo tempore, artes atque commercia
paucas apud gentes exculta fuerint, ad quas omnes
fere Europæ, imo, quæ ab aliis orbis partibus in
Europam advenerunt, opes confluebant, nunc cæte-
ri quoque populi plerique, ex longo quasi veterno
expergefacti, in eo elaborare cœperunt, ut ne aliis,
& sæpe hostibus essent tributarii. Hæc res in ipsis
adhuc initiis constituta, non leves produxit effectus,
quum adoleverit, & optatam obtinuerit maturita-
tem, longe majores habitura. Atque, ut cætera ta-
ceant

ceam, si quae per Hispaniam foras dimanaverant auri argenteique flumina, intra ipsam consistant, alibi utique multi lucrorum alvei nimis exarescent. Neque hisce cœptis remoram injicere valuit superstitione. Novimus namque, Regem Hispanie ~~nas~~ eorum Catholicum artifices Protestantium religioni adictos, cum suis familiis magno numero recepisse, atque etiamnum fovere. Ex uno incidimus in alterum. Etiam inter nova orbis imperantis hodierni referendum est, quod Principes, quorum in regnis adhuc remanet religio papistica, fortius quam antea jura sua vindicare, & æmulam potestatem coercere incipiunt. Si qui tantisper dormitare videntur, horum vel simulatus est somnus, vel, si verus fuerit, non poterit esse diuturnus. Proinde, si quo cœperat res, posthac tenore processerit, tempus instare videretur, quo idem ac prior fatum posterior experietur Monarchia Romana.

§. XXII.

Oculus Scientiae Politicæ est Historia Civilis. Quamvis enim concedendum omnino est, ut in cæteris negotiis omnibus, ita etiam civilibus experientiam propriam maximæ esse necessitatis, & primum sibi merito adferere locum; quum tamen in Republica gerenda infinita prepemodum obveniat casuum varietas, cui perlustrandæ unius hominis, si vel Nestoris ætatem ille excederet, non sufficit experientia, hunc defectum, quantum fieri potest, supplet Historia, omnium temporum & populorum res earum-

earumque schemata diversa spectanda exhibens. Historicorum Græcorum atque Latinorum mentionem injecimus §. §. II. & III. Neque recentior ætas suos desideravit Historicos pragmaticos, illis meritis insignes, quæ arduum hoc negotium capit. Satis nota sunt Comminei, Guicciardini, Thuani, Puffendorfii & aliorum nomina. Brevis est, quam scripsit Verulamius, Henrici VII. Historia; sed quæ, peritis simorum æstimatorum judicio, artis Historicæ insigne quoddam specimen præbet. Opera Historicæ Puffendorfii pleraque omnia ejus sunt perfectionis, ut monumentis veterum non solum æquiparanda, sed etiam præferenda videantur. Quis enim ipsa interiora rerum eo plenius exposuit? Hoc quoque seculum, & proximum tempus optimos habuit Historicos, inter quos Danielem, Toyracium atque Hollbergium honorifice compellare licebit. Neque pa- rum lucis ac certitudinis Historia Civilis fenerantur Acta publica, hoc & superiori seculo singulari studio conquisita & edita. In Antiquitatibus etiam patriis explicandis hoc tempore moratores Europæ populi summo studio elaborarunt, in quem finem, quod nostra in Patria vergente superiori seculo institutum erat Collegium, etiamnum floret. Quid in hac re præstitum sit, doctissimi laboriosissimorum virorum foetus plurimi cum publico communicati loquuntur. Nec integræ tantum regna eorumque memorabilia hæc complexa est industria, sed ad territoria, urbes & particularia quandoque loca se dispergit. Innumera quoque acta, non tantum ex Gazo-

phy.

phylaciis illis publicis, quæ Archiva vocari solent, sed undecunque collecta, & in publicum emissa, hanc pariter Historiæ partem majorem in modum illustrant. Neque cultus fuit expers Historia antiqua: Huc primum pertinent Scriptorum veterum, quibus ipsi Historiæ fontes continentur, variae editiones. Eodem spectant, quæ Antiquitatum Græcarum atque Romanarum intelligentiæ, vel coniuncto vel separato virorum eruditissimorum labore accesserunt augmenta. Quantum etiam Grævius atque Gronovius vastis suis collectionibus hac in re effecerint, nemo ignorat. Neque defuerunt, qui plenius quoddam Historiæ antiquæ corpus coagmentandum suscepérint. Prolixi quidem sunt in Historia Romana commentarii Patrum Catrou & Rotiille, sed in quibus debitam diligentiam multi desiderant, prout neque fontes, unde sua desumserant, aperuerunt. Suas melius partes egit Rollinus, qui multa paucis complectitur, styli pariter elegantia ac judicii maturitatē commendandus, cuius virtutes continuator ipsius Crevierius imitari satagit. Copiosissime autem, & quam fieri potuit accuratissime hoc negotium agit Societas illa Anglica, cujus præstantissimum opus, a lingua vernacula, qua primum exaratum est, in Gallicam & Germanicam transmittitur. Historia vero Literaria hac nostra ætate, tam sociato plurium, quam privato singulorum studio tantum est exculta, quantum nunquam antea fuit. Tot enim Ephemerides, acta eruditorum, Bibliothecæ, Academiæ & alia id genus monumenta extant, atque adhuc prode-

int,

unt, quot vel sola non exiguum constituere pos-
sunt Bibliothecam.

§. XXIII.

Tandem ad Linguis est deveniendum, & quidem
teas, quæ eruditæ adpellari siveverunt, quia erudi-
tionis adquirendæ sunt instrumenta. De his conqueri
solent viri quidam doctissimi, quod hac nostrâ ætate
segnius quam antea excolantur; unde periculum in-
stare existimant, ne barbaries, tanto studio & labore
expulsa, in orbem Europæum sit reversura. Hic ad
præterita aliquantum est regrediendum. Quum or-
bis barbariei esset immersus, non alia fuit inde elu-
etandi ratio, quam illam, quæ olim in mundo fuerat,
scientiam querere & colligere. Hæc autem Græ-
corum & Latinorum scriptis continebatur. De Sa-
cra enim heic non agimus, quæ codice etiam He-
breo exhibetur. Primarium itaque tunc erat, & pro-
pe unicum negotium, monumenta veterum variis in
angulis latentia conquirere, & eorum intelligentiam
sectari. Id quam fuerit operosum, vel inde cogita-
ri potest, quia necessaria ad hoc institutum subsidia
deficiebant. Augebat difficultatem rei infinita men-
darum in illis haud raro mutilis reliquiis multitudo.
His igitur obstaculis perfringendis, non nisi summa
& laboris patientissima sufficiebant ingenia. Atque
studium Linguarum & Critices pro ratione istius
temporis adeo erat necessarium, ut Scientias vix a-
liis attingere liceret, quam qui se totos ei conte-
rarint. Quod viri illi ingeniosissimi & laboriosissi-
mi

mi sibi propositum habuerunt, ut viam eruditionis posteris faciliorem redderent, id successu destinatis respondentे, jam præstitum est. Ad sunt optimi Grammatici, ad sunt Lexica, si non perfectissima, perfectioni tamen propinqua. Ad sunt Antiquitatum Scriptores magno numero, ad sunt editiones veterum Auctorum castigatissimæ, ad sunt denique in illos commentarii doctissimi, & quidem læpe justo prolixiores. Quamdiu itaque hæc superflunt monumenta, quæ non nisi per ~~μανελεγίαν~~, quandam perire queunt, & aliqui fuerint, qui illis voluerint uti, non poterit Linguarum & Antiquitatis notitia intercidere. Quod autem in orbe literato tales adhuc dentur, & quidem non adeo pauci, res ipsa loquitur. Docent hoc Auctores veteres Græci & Latini, qui singulis annis cum novis observationibus publicam adspiciunt lucem. Docent etiam, quæ cum publico communicantur scripta Philologica & Critica. Atque recentiori demum hoc tempore Ars critica in formam disciplinæ est redacta. Ut vero omnes ad Linguarum & Philologiæ studium se præcipue adiplicant, jam quidem necessarium amplius non est, nec utile. Id enim perinde foret, ac si omnes artifices in conficiendis artium instrumentis potissimum occuparentur, artes ipsas parcius exercearent. Neque Scientiæ intra illam, quam apud Græcos & Romanos attigerant mensuram, nunc terminantur, sed plures ultra sunt longe proiectæ. Hæc autem sic accipi non debent, ac si Linguarum & Antiquitatis contemtoribus pollicem premaximus, quos toto cœlo errare nobis per-
fva-

svasissimum est. Veterum namque monumentis continentur Scientiarum artiumque imo imperiorum ortus, progressus, fata & vicissitudines, quorum absque cognitione cæca est omnis intelligentia humana. Id vero singularem hic meretur considerationem, quod, quum hoc tempore non desint, qui Linguis & Critica abutantur ad laceienda ipsa revelationis fundamenta, qui religionem tueri volunt, his necessarium omnino sit, in hoc studiorum genere solidam sibi acquirere scientiam, ut adversarios propriis eorum armis excipere, & repellere valeant, irrito cæteroquin conatu contra illos pugnaturi. Proinde, si eo aliquando inclinatura sint publica instituta, ut Linguarum cultura, quæ hucusque habuerat adjumenta desideret, vix quidem evitari poterit, ne res & sacra & civilis inde grave tandem tensura sit detrimentum.

§. XXIV.

SUpereft, ut de Eloquentia paucis agamus. De Eloquentia Græcorum & Romanorum nonnulla adduximus §. 6. II. & III. Quod in magno isto veræ eruditionis interregno obtinuit dicendi genus, quam intonum fuerit & scabrum, satis constat; quam potissimum ob caussam secula ista barbara nominari solent, voce barbarie sermonis vitium proprie designante. Lingua Latina in Republica Civili, Ecclesiastica & Literaria, sola erat in usu, sed ita corrupta, ut alia omnino & nova yideretur, qua de

de re in antecedentibus est dictum §. IV. Verum, si vel ad linguam non respiciatur, quæ stylum præterea commendare solent virtutes, exulabant pleræque omnes. Renascentibus autem literis, qui veterum monumenta pervolvebant viri eruditi, puritatem & elegantiam sermonis latini enixe sectabantur; atque, prout mortalium ingenii facilis est in extrema lapsus, quidam in hac facultate eruditio nem omnem, saltem præcipuam ejus partem constituebant. Nonnullis delicatus adeo erat gustus, ut quod a Cicerone non erat desumptum, placeret nihil. Sic stylum quoque omnem ad veterum præcepta & exempla effingere satagebant; Nec deerant, qui ipsam veteris Eloquentiæ sublimitatem æmulari conarentur. Sic ars etiam Rhetorica, ex antiquis collecta monumentis, & illis per omnia conformis tradebatur; licet multa illis contineantur, quæ Græcorum Romanorumque moribus accommodata, in aliis, ubi eadem instituta non obtinent, Rebus publicis applicari nequeunt. Hæc est ratio, cur adaptatus ille Eloquentiæ in Civitatibus Europæis non sit receptus; quamvis negandum non est, quin stilum civilem & forensem poliverit hæc veterum disciplina. In Republica vero Literaria hæc verborum pompa adhibita est in panegyricis, orationibus funebribus & aliis, quibus facta & casus illustriores celebrantur. Quæ communis, & propemodum unica eruditorum interpres diutissime fuerat lingua latina, hæc successu temporis, & quidem superiori, hoc vero maxime seculo, alias in societatem istius honoris admittere

mittere coacta est. Cultiores namque Europæ populi fere omnes vernaculam excolere, illa varios eruditionis fœtus emittere, & Eloquentiam exercere, pulcrum & laudabile duxerunt. Initium fecerunt Itali & Galli, hos exceperunt Angli, deinde alii, & nuper quoque Sveci eandem ingressi sunt viam. Atque extant jam tot libri atque monumenta erudita linguis Europæis, ut eorum, qui Latiali unquam idiomate lucem adspexerant, numerum æquent, si non superent. Hæc novitas viris quibusdam doctissimis, atque in Rempublicam Literariam optime animatis valde dispuicuit, & forte etiamnum dispuicet; verentur enim, ne per istam linguarum eruditarum multitudinem in Civitate Literaria, Babelica existat confusio, in ipsam tandem barbariem desitura. Verum, si vel maxime utilior fuisset linguae Latinæ in pristina dignitate conservatio, quod aliis judicandum relinquimus, res eo jam devenerat, ut si Demosthenes & Cicero ipsi in hanc vitam reversi, pro hac causa omnem exhaustirent eloquentiam, irritus eorum foret conatus. Nec video, cur nunc minus quam olim integrum sit, patriam linguam perficere, & ad quoslibet usus adplicare. Scientias ab Orientalibus acceperunt Græci, sua tamen tradiderunt lingua. Easdem a Græcis Romani habuerunt, & suo pariter idiomate propagarunt. Quis vero dixerit, hos populos viam sic ad barbariem aperuisse? Atque docet res ipsa, quod recentiori etiam ætate, ubi lingua vernacula traditæ fuerunt artes ingenuæ, ibi lætissima fecerunt incrementa, ceu prætens habemus Gallorum

lorum & Anglorum exemplum. Quid? quod apud eosdem hos populos Linguæ, Latina, Græca & Orientales floruerint, atque etiamnum floreant maxime. De cætero a multitudine linguarum eruditarum tantum periculi non est, quantum primo intuitu videtur. Quidquid enim in quacunque Lingua Europæa majoris pretii editur, in Gallicum & Germanicum idioma transfunditur; & quidem plerumque ita expolitum & novis accessionibus auctum, ut versiones ipsis fontibus sint præferendæ. Quod si quis existimaverit, Eloquentiam ad Linguam Latinam esse alligatam, neque dari amplius extra illam, is pueriliter errat. Nulla extat in orbe lingua, quæ cultus non sit capax, & in qua omnes suas virtutes explicare non valeat Eloquentia; & quæ olim rotundo Græcorum ore locutæ sunt Musæ, æque bene Svethico, &, si fata permiserint, Fennico labio loqui poterunt. Hæc eo trahenda non sunt, ac si Linguæ Latinæ neglectum svaderemus. Absit. Quod de Linguis Eruditis §. superiori asservimus, ad hoc jam provocamus. Atque ut Romani, dum in perficienda sua lingua maxime erant occupati, diligenter navabant operam Græcis literis, ut omnes harum veneres in illam transmitterent; idem & nos faciamus, cum vernacula conjungendo Latinam, ut pares simus in utriusque orationis facultate.

Ubi literæ elegantiores exultæ fuerunt & Eloquentia, ibi suos etiam cultores habuit Poësis. Et maxima certe est copia optimorum Poëtarum, tenuior quos artas progenuerat. De eo disquiri so-

let, antiquis ne an recentioribus palma debeatur; quæ controversia apud Gallos præsertim est agitata. Quemadmodum vero Poëtæ ingenio magis valent quam arte, ita neque credibile est, adeo jam consenuisse naturam, ut, quod olim potuit, adhuc non possit. Et, quæ antiquis supperebant artis hujus regulæ, recentioribus quoque sunt in promtu. Neque illa, quæ veterum erat, in his desideratur industria. Sua igitur merita, suamque laudem utrisque constare arbitramur. Quum vero, quæ sensus tam internos quam externos adficiunt omnia, singulis æque placere non possint, unde tritum illud proverbium, quo dicitur de gustibus non esse disputandum; nec fieri potest, ut ne aliis Poëtæ veteres, recentiores aliis magis arrideant. Proinde tota hæc lis ita comparata nobis videtur, ac si duo, quorum suam quisque deperit Amaryllida, inter se contenderent, utra esset formosior. Quin idem adfirmare ausim de comparatione Eloquentiæ solutæ recentioris cum antiqua. Declamatoriam intelligo & ludibundam illam, quam unam Eloquentiæ nomine dignam æstiment quidam; nam stylus curiæ & fori hodiernus ab antiquo tantum distat, ut nulla inter utrumque comparatio locum habeat. Quæ vero ad seria Reipublicæ Literariæ negotia explicanda a viris politioris ingenii adhibetur oratio, quin jam post Scientiam Logicam magis exultam atque ad stylum quoque formandum applicatam, & perspicuitate, & ordine, atque connectendi artificio veterum saltem plurimum dictioni sæpe præstet, qui a partium studio alienus

lienus utrosque inter se contulerit, dubitare poterit nemo. In tractatiuncula hac intra limites fori Philosophici subsistendum esse duximus; quare illas, quæ ad superiores, ut dici solent, Facultates pertinent, scientias relinquimus intactas.

§. XXV.

Quemadmodum Respublica Literaria recentiori hac ætate insignem sibi florem jure gratulari potest, sic læta enascitur spes, fore, ut idem in posteritate perennet, & exoptatissima capiat incremen-
ta. Quod si enim respiciamus ad ea, quæ rei literariæ damnum & perniciem olim intulerant mala, ab his non adeo multum periculi impendere jam vi-
detur. In illis primum sibi locum adserunt bella, quæ ut ipsa sæpe deleverunt imperia, ita, quæ suo hæc fovebant sinu, literarum studia labefactarunt sem-
per, nonnunquam extinxerunt. **Quin** idem fatum hunc vel istum populum etiam posthac obruere que-
at, non negavero; quamvis, moribus gentium mi-
tioribus nunc factis, innoxiis Musis plerumque parce-
re soleant victores: quod autem totus orbis Euro-
pæus, in hanc enim amplitudinem illa, de qua agi-
mus, Respublica Literaria se extendit, imo ultra, a
barbaris gentibus ita subjugetur, ut communi isti e-
xitio literæ involvantur, id vero ominari nimis fo-
ret meticulosum. Quæ olim Rei Literariæ tantum
detrimenti importavit supersticio, hæc validis omni-
genæ eruditiois armis fracta, caput extollere amplius non valet. Id potius est metuendum, ne servi-
tuti

tuti succedat licentia, & superstitioni atheismus; sed quod speramus, & hæc mala Suprema coërcabit Manus. Nec, quæ ad tenebras barbariei quondam plurimum contulit, Linguarum Eruditarum ignorantia formidolose est exspectanda; neque a multiplicatione recentiorum sinistrum capiendum est omen, secundum ea, quæ §. §. XXIII. & XXIV. sunt allata. Multitudo librorum eo minus nocet, quia paucioribus ea suppetit res familiaris, ut nimia eorum copia confundari possint. Quis autem ita foret ineptus, ut omnes, qui extant, libros pervolvendos suscipere? quorum vel antiquissimo tempore ea fuit multitudo, quæ omnem hunc eluderet conatum. Nec desunt, qui doceant, quinam in singulis eruditionis partibus libri sint optimi. Vanus quoque esset metus, ne Principes atque Respublica Civilis, quem hucusque Rei Literariæ præstiterant favorem, continuare aliquando desinant. Nunquam enim fieri poterit, ut ne intelligent arctam illam, quæ inter cultum Scientiarum atque felicitatem civilem intercedit, conjunctionem. Sive namque togata sive sagata spectemus Civitatum negotia, hæc jam eorum est indoles, ut artium ingenuarum subsidio carere omnino nequeant. Tolle Historiam, cæcus vel faltem luscus erit Politicus. Remove Jurisprudentiam Naturalem, & quæ Civili auxiliantur, Scientias reliquas, judex erit legulejus, & caussidicus rabula forensis. Auter Mathefin, Physicam & Historiam Naturalem, agricultura, res metallica, opificia & commercia cum Oeconomia omni suis destituentur fundamentis, atque

que illa, quibus longius provehi possunt, adminicula desiderabunt. Quod si quis absque Architecturæ Militaris, cæterarumque Martis ministrarum, Mathematicarum artium adjumento bellum gerere ausus fuerit, non mitius experietur fatum, quam qui cum Hispanis olim belligerabant barbari Americani. Atque constat, quod qui indigenis caruerant harum artium peritis, exterios advocare, eorumque operam care plerumque redimere fuerint coimpulsi. Proinde, quum nostra hac ætate, rejectis inutilibus tricis, ad utrum viæ humanæ atque civilis magis quam ante applicari cæperint Scientiæ, adeo periculum non est, ne qui Republicæ Literariæ arbitrium agunt, hasce suas clientes deferant, ut potius insigni, quod sibi pariunt, emolumento magis perspecto, arctiori eas benevolentia excipient.

Si quis unquam populus justas habet causas, cur hac de re speret meliora, certe Sveci & Fenni habent. Ut enim Gloriosissimi Principes **GUSTAVUS I.** & maximi ejus Successores in cæteris se Patres Patriæ præstiterunt; ita quoque literas tenerrimo complexi sunt favore. Tanta exempla non imitantur solum sed æmulantur Augusti Nostri Serenissimi, **ADOLPHUS FRIEDERICUS & LUDOVICA UDALRICA**, Qui Ipsi, artium ingenuarum luce radiantes, eas amant, fovent, provehunt, & suo pariter exemplo ad eas strenue collendas invitant, excitant, cogunt; Quibus vitam, valetutinem, &, quam conditio humana capis, prosperitatem omnem **DEUS T. O M.** clementissime largiatur, ut sub mitissimo Eorum imperio Respublica, & Sacra, & Civilis, & Literaria quam diutissime floreat,

S. D. G.

*** *** ***

Höglärde Herr CANDIDAT, Min Högtårade Frände.

SÅr åkrens fördmän bördig
är, I ären född til witter slögd.
Och brukaren ei sparar
mödjan, Ett vigt förstånd, ett muntert
At på alt sätt befördra grödan, minne,
Så wiñes dubbelst når man skär. En dygdig själ, ett ärligt sinne
Mår snillet är af åtta halt, Har öpnat Eder årars högd.
Och ägaren det sent och ärla
Handterar, som en dyrbar pärla.
Så bär det wishet hundrafalt.
Mår uti fridsens lugn stå fager,
Den på min sats åsinndar prof. Jag önskar af ett trogit bröst,
Jag til min Frändes lärdom wi- sar, At Eder wälförtienta lager
Som hwar sansfärdig mun bepri- sar; Må uti fridsens lugn stå fager,
Mig giörs ei flera skål behof. Til sena ålderdomens höst!
Af Eder första lärospän, Försynen sylle lyckans mått
Och den I nu på trycket lämnen, Så öfverflödigt som jag un-
Som upfyld är af wittra ämnen, Ur himla-Nädens rika brun-
Kan solklart ses, för hwad I gän. Så tryter Eder aldrig godt!

Höglärde Herr CANDIDATENS, Min Högtårade Frändes

hörsamme tjenare,
SVEN FRIEDRICH SYNNERBERG.